

Over *Hydrangea* voor bijen

Tekst en foto's Wim Snoeijer

Wim Snoeijer is docent Plantenkennis bij de Ontwerp Academie in Hazerswoude/Boskoop. Hij heeft veel over Clematis en andere planten geschreven en heeft als hobby planten veredelen en herbarium maken. In 2024 verzorgt hij de rubriek over drachtplanten.

In Nederland hebben we de de Stichting Nationale Plantencollecties (SNP) en de Nederlandse Planten Collecties (NPC). De SNP is een overkoepelende organisatie van botanische en andere tuinen. De NPC is in de jaren '80 ontstaan vanuit de Koninklijke Vereniging voor Boskoopse Culturen.

Het reglement van de NPC begint met de beschrijving van het doel: 'Het oprichten en in stand houden van plantencollecties voor dendrologische- en vergelijkende doelen.' Het gaat hier voornamelijk om plantencollecties die door kwekerijen en verzamelaars bijeen zijn gebracht. Meestal bestaat de collectie groten-deels uit cultivars. Op de website van de NPC staan alle collecties, in totaal ruim honderd. De plantentuin Esveld heeft verschillende collecties. De *Hydrangea*-collectie bestaat uit ruim zeshonderd soorten en cultivars en is tijdens openingstijden vrij te bezichtigen. De meeste foto's van honingbijen op *Hydrangea* in dit artikel heb ik bij Esveld gemaakt.

Bijen fotograferen

Om bijen op bloeiende planten te fotograferen is een bezoek aan een collectie een uitstekend begin. De vele soorten en cultivars geven direct een goede indicatie of bijen al dan niet op de bewuste plant foerageren. Want het kan zo maar zijn dat bijen wel op de ene cultivar vliegen maar op de andere niet, dus ook binnen dezelfde soort, en zelfs als de planten naast elkaar staan.

Hydrangea of hortensia staat niet echt bekend als een drachtplant voor honingbijen. Dit komt vooral door de populariteit van cultivars met visueel aantrekkelijke bloemen die geen nectar produceren. In de plantenwinkel of het tuincentrum worden deze hortensia's het hele jaar met bloemen aangeboden.

Lokbloemetje

Het zijn overigens geen bloemen maar schutblaadjes die er uitzien als

bloemblaadjes en zo een lokbloempje vormen. In het midden van het lokbloempje kan wel een echt bloempje zitten, met 5 bloemblaadjes, stuifmeeldraden en een stamper, maar vaak ontbreken de echte bloempjes in de lokbloempjes. Er zitten meestal wel echte bloempjes verscholen tussen de lokbloempjes, maar die zijn voor de insecten moeilijk bereikbaar. De lokbloempjes kunnen ook aan de buitenrand van het bloemscherm zitten. Het scherm zit dan vol met echte bloempjes, met stuifmeel en nectar, en dat is waar de insecten op afkomen. Niet alleen honingbijen, maar ook onder andere inheemse bijen, hommels en zweefvliegen.

Hydrangea aspera

Hydrangea aspera subsp. *robusta* 3

Een uitstekend winterharde *Hydrangea* die graag in de halfschaduw staat en groot kan worden is de *Hydrangea aspera*. In tien jaar tijd kan de struik zo'n drie meter hoog zijn en drie meter in diameter. Een mooie struik dus om de garagemuur van de burens mee af te schermen. Het blad is groot en bijna aaibaar, de struik geeft een soort oerwoudgevoel. De bloem-

Hydrangea aspera 'Macrophylla' 12

schermen zitten vol bloempjes en deze soort en zijn cultivars worden dan ook het beste bevolgen door insecten. De cultivars 'Taiwan Pink' en 'Pink Giant' zijn prima drachtplanten.

Hydrangea macrophylla

Hydrangea macrophylla 'Dolgip' DOLCE GIPSY 4

De meest bekende Hortensia is *Hydrangea macrophylla* met een enorme keuze uit cultivars die grofweg ingedeeld kunnen worden in de planten met schermen of met bolvormige bloeiwijze. In het Engels zijn de termen respectievelijk Lacecap en

Mophead. Voor liefhebbers van biodiversiteit zijn de cultivars met schermvormige bloeiwijze de beste keuze. De lokbloempjes staan aan de buitenkant van het scherm en verder zit het scherm vol met bloempjes.

Als de struik niet gesnoeid wordt, dan kan hij wel twee meter hoog worden. Meestal beginnen de takken dan uit te zakken. Om de struik netjes te houden is het het beste om elke winter, bijvoorbeeld in februari, de takken die het vorig jaar gebloeid hebben boven de grond met een takkenschaar af te knippen. Snoei de éénjarige takken die dit jaar gegroeid zijn niet, want die bloeien volgend jaar.

Hydrangea paniculata

Hydrangea paniculata 'Wim's Red' 2

Bij de pluimhortensia ziet de bloeiwijze er anders uit dan bij *Hydrangea macrophylla*, meer pluimvormig zoals de naam al aangeeft. Van veel cultivars verkleuren de pluimen gedurende het seizoen, van wit naar rood-purper, afhankelijk van de cultivar. Pluimhortensia's kunnen ruim anderhalve meter hoog worden als ze niet gesnoeid worden. Elke winter alle takken tot zo'n vijftig centimeter boven de grond snoeien kan ook en dan bloeit de plant direct weer in de zomer.

Hydrangea quercifolia

Het grote blad van *Hydrangea quercifolia* lijkt op *Quercus* ofwel de eik, vandaar *quercifolia* en de Nederlandse naam eikenbladhortensia. De plant hoeft niet gesnoeid te worden en is dan in tien jaar tijd ongeveer twee meter hoog en ongeveer twee meter in diameter. De bloeiwijze kan wel

Hydrangea quercifolia 15

dertig centimeter lang worden, afhankelijk van de cultivar. De planten bloeien vanuit tweejarig hout, dus licht snoeien in de winter indien nodig. Het blad verkleurt in het najaar prachtig in purperrode tinten.

Hydrangea serrata

Hydrangea serrata 'Niji' 3

Lijkt *Hydrangea macrophylla* op *Hydrangea serrata* of juist andersom? In het verleden hoorde *Hydrangea serrata* bij *Hydrangea macrophylla*, tegenwoordig worden beide namen apart geaccepteerd en gebruikt. De verschillen zijn klein: *Hydrangea serrata* heeft bruine, aanliggende knoppen, *Hydrangea macrophylla* groene, afstaande knoppen. De habitus van *Hydrangea serrata* is losser en daarom doet de struik wat natuurlijker aan dan *Hydrangea macrophylla*. Verder zijn er bolvormige en schermvormige bloeiwijzen. Het snoeien is hetzelfde als *Hydrangea macrophylla*.

Schizophragma hydrangeoides

Schizophragma hydrangeoides 3

Schizophragma hydrangeoides 1

De nieuwe naam van *Schizophragma hydrangeoides* luidt *Hydrangea hydrangeoides*, maar deze aanpassing is nog niet overal doorgevoerd. Deze klimhortensia lijkt op de gewone *Hydrangea petiolaris*, maar de lokbloempjes zijn anders van vorm, soms bijna hartvormig. *Hydrangea petiolaris* is winterhard en kan dus goed groeien op een noordmuur. *Schizophragma* wil wat warmer staan. Beide soorten groeien op vochtige grond. *Schizophragma* groeit wat rustiger en is daarom voor een kleine tuin beter geschikt als klimplant dan *Hydrangea petiolaris*. ●

Literatuur

www.plantencollecties.nl/
https://nl.wikipedia.org/wiki/Nederlandse_Planten_Collecties